

Затірка або мікрозатірка

Андрій Точенко

Канадсько-Український Бібліотечний Центр

Канадське Товариство Приятелів України
Торонто – Канада

Любомир Госейко

Завтра або після завтра

Слухайте мене.
Я говорю до тих, хто мовчить.
До найкращих.

Поль Елюар

Lubomir Hosejko

TO-MORROW OR THE DAY AFTER TO-MORROW

— POEMS —

PUBLISHED BY PRIVATE MEANS
TORONTO — 1979 — LONDON

Любомир Госейко

ЗАВТРА АБО ПІСЛЯЗАВТРА

— КНИГА ПОЕЗІЙ —

ВИДАНО ПРИВАТНИМИ ЗАХОДАМИ

ТОРОНТО

—

1979

—

ЛОНДОН

TO-MORROW OR THE DAY AFTER TO-MORROW

BY
LUBOMIR HOSEJKO
(Poems in Ukrainian language)

Published by
ROMAN WRZESNEWSKYJ
70 North Drive, Islington, Ont.
Canada

*З друкарні Української Видавничої Співки в Лондоні
Printed in The United Kingdom by Ukrainian Publishers Ltd.
200 Liverpool Road, London, N1 1LF*

ЗАВТРА АБО ПІСЛЯЗАВТРА

Попереджаємо, що передмова, яку читач зараз прочитає, у деякій мірі відбігатиме від звичности — буде вона іншою від інших. Автор передмови, що є заприсяженим ворогом некомпетенції, не може собі дозволити виходити із літературознавчих позицій, але будучи психологом по антропології й прихильником доглибної психології в особливості Юнга, хоче вказати на такі цінні аспекти поезій Любомира Госейка, що їх можна розглядати тільки із згаданих позицій автора передмови.

Літературознавчу інтерпретацію любовної лірики Любомира Госейка, яка творить тканину його книги, залишаємо саме фаховим критикам. Можемо і бажаємо вказати самотньо на ці аспекти його поезій, що в них проникнути може антропологічно-психологічний і доглибно-психологічний підходи.

Не думаємо, що таким обмеженням робимо авторові кривду. Саме ці аспекти його творчості, що для їх розглянення потрібно нами обраного підходу, вважаємо за найцінніші, бо своєрідні й найбільш для автора характеристичні.

Любовна лірика Госейка так сплітається у цілій низці витворів з мотивами любови до батьківщини, що їх слід розглядати саме в доглибно-психологічній перспективі. Під тим оглядом, у ключевій строфі *«Як не хотать нізащо хоч тебе, Марусе»* найвиразніше зазначається типічне для Госейка сплітання любови до жінок з любов'ю до батьківщини, у формі архитипічного юнгівського зображення жіночого первня *«Аніма»*, закотленого в колективному Несвідомому українського народу.

Пригадуємо, архитипічне зображення означає за Юнгом таке переважно мітологічного характеру зображення, що його витворює колективне Несвідоме етніч-

ної групи, тобто народу, — яке звичайно впливає вирішно на напрямок людського побуту та виступає у позитивній або негативній формах, наприклад постатей мадонни чи відьми для утілення жіночого первня Несвідомого »Аніма«, героса чи демона для мужеського первня »Анімус«.

У згаданій строфі читаємо:

*»Як не кохатъ нізащо хоч тебе, Марусе,
як не любить твоє чоло дальстепорусе,
.
тебе, тебе, тебе,
правітчизняна, о тебе, тебе, ма' Русе?«.*

Любов до конкретної жінки Марусі віднаходить у її обличчі виразами »чоло дальстепорусе« спогад українського степу. Ймення жінки Маруся дозволяє поетові окличником »ма' Русе« віднайти в любові до жінки любов до рідної країни, відсуненої своєю давньою назвою в мітичну даль віків, коли Україна носила ще назву Русь, що її ми інколи недоцільно зрікаємося.

Теж саме проникання Несвідомого зображення »Магна Матер« України у постать улюбленої жінки віднаходимо у дещо парадоксальній формі, що з нею можна не погодитися у такому вірші:

*»люблю тебе
коли розділене на проділ твоє волосся
коли воно у вітру дичиніє
всоте прокопиченим степом
тому що нагадує мені воно
правобережну і лівобережну україну
не через її історичну минулість
а через географічне положення*

*любитиму тебе повік
наколи завжди носитимеш на проділ
твоє визбиране в степу волосся
інакше де подівся б не вигубний Дніпро«.*

Вочевидь, культ жіночого первня «Аніма» не все виступає в містичних постатях потойбічності. Цей первень жіночости за психоаналізою утілюється передусім у постаті матері. Теж і в нашого поета інколи зазвучить нотка селянського реалізму і селянської української долі матері, що розпачливо увиразнюється в поемі *«Слово про матір»*:

*»Ти розкажи передусім про матір,
потім говоритимеш про себе.
Як із нею, вирости сини,
а довго будуть жити?*

Мама довго бідували».

В перспективі антропологічно-гуманістичної психології, що розглядає специфічність людської психіки в стосунку до вартостей духовости і культури, наведемо тільки висліди поетових шукань остаточного осмислення життя.

Аспект стосунку автора до свого народу виразився цілою низкою поем, що їх годі в короткій передмові усіх розглянути. У найбільшому згущенні в строфах поеми, що заголовком *«Мій лебединий спів»* висловлює намір автора знайти цьому стосункові радикальний вислів:

*»Нехай це буде тільки між тобою й мною,
Жорстокого життя народе мій!
Я кожний день горітиму тобою,
щоб тільки жити, не приспати мрій!»*

Відчувши динаміку національного почування у попередніх строфах, не можемо не повірити у щирість цього образного відлету в батьківщину, що змальований у наступній строфі:

*»Я без кінця благословлятиму дороги,
Які ведуть до Вічних Берегів,
Які до тебе, Вічна Україно,
Ведуть мене з тривожних островів».*

Дозвольмо собі ще кілька слів про «домо суа». Автор цих рядків зустрівся уперше з поетом вісім років тому назад в Римі як літня уже людина, що була і залишається зараз приятелем української молоді поза межами України, особливо тієї, що як Госейко входячи у ворота життя — за словами Шпрангера — шукає осмислення життя і в персоналістичному стосунку до його цілості його і знаходить, а в нашому випадку — в стосунку до національного колективу українського народу.

Авторові цих рядків видається, що не позбавлений трагічності запит його публіцистичних статей про майбутнє української громади поза межами України — *«Хто нас, тобто сучасне покоління нашої політичної еміграції, завтра заступить?»* — стає куди менше трагічним, зваживши на наявність таких одиниць, як автор тієї книги, яка носить символічний заголовок: *«Завтра або післязавтра»*.

Олександр ШУМИЛО-КУЛЬЧИЦЬКИЙ

●

Як не любить тебе через єхидну зраду,
як не в минуле чисте і прозоре,
як не простить за лиш єдину ваду
тобі, проклятого розп'яття зоре?

Як не кохать нізащо хоч тебе, Марусе,
як не любить твоє чоло дальстепорусе

.

тебе, тебе, тебе,
правітчизняна, о тебе, тебе, ма' Русе?

* * *

І це безвихідь — думати про небо,
Коли землі зродились ми сини.
Двадцятого століття — знай! — химеро,
Що умирали і народжувались ми.

І це безвихідь — думати про небо,
Коли мільйони пекло перейшли.
І вольні груди на прокляття лезо
Страшніше од Голгофи покляли.

І знай — нас в бій, в заслання, грози й тюрми
Несли в утробі наші матері,
Коли востаннє Дюрандалі-сурми
Дзвеніли нам у пращурів крові.

І знай — не мали зла для жодного народу,
Коли в клятьбі благословлялись ми.
Бо не були нетяги ми з салону,
А погодки батьків із Колими.

І ми зійшлись в бурливій тиші — сон це? —
З яких питать себе окраїн ми.
А був тоді вишневий ранок, й сонце
Просило нас до нього підійти.

ЗАСЛАНЦЯМ У МОРДОВІЇ

Я розгорнув кобзар, —
і прочитав, як він мережив кров'ю
талан свій на клаптику відчаю.
І нагадалися мені ті карцери,
де ви поганили знесиллям мрії,
де в навісних пропасницях
мазали вирій, тло надії . . .
Напризволяще залишили вашу долю,
й пронизливо тужавіла журба в серцях,
й свою читали, вишивали смутком душу голу
та заходились ви мережать, мимоволі,
рядаві аркуші у млосних підземеллях,
як рокіт траурної хвилі
жбурляв вам нехіть в тюрмах животіти.
Вам довелось . . .

світані ждати
і захаявну пісню ткати.

Не засинайте, вольні, у снігах!
Женіть в оковах неміч і печаль, —
в мордовських льохах, тюрмах і снігах
шевченківський згадайте Кос-Арал.
І ревно ждіть, ви, на роздолля —
світлішати воно із теміні чень буде!
Ще раз шевченківську згадайте долю
і лихоліття, злидні вашої вітчизни.

НА ВІЧИЗНЯНИЙ ЗМАГ

*... Вірю в силу духа
І в день воскресний твого повстання.*

Іван Франко

Привчили нас бойкотувати страх,
вергати громи з серця, наче жерла,
в пітьмі століть свій будувати райх,
волати світу, врагу — ще не вмерла.

Нас вчили кулемет тримати в сні,
не бути крючкомвором, як той блазень,
у згазі пити перемог вогні
під сильним закликом — в бою поляжем!

І палко вірили в єдиний змаг,
в завітні знаменá одного чину.
Широкополо майорів наш флаг,
ішли під гаслом — за Україну гину!

Ми міф свій бачили лиш в слові кличів,
в горінню марних контрударів — тил.
А, як всталі грудь-на-грудь проти вирів,
животворящих нам не стало сил.

Хоч харалужно гартувались вдосталь,
та хоч були девіз і ідеал,
все думали, що в нас бурхає запал,
і кожний з нас творив свій капітал.

І думали, що слово лиш в гарматах,
що зброя — перса, а наснага — стяг,
що кується свій оптимізм в парадах,
що бездержавність наша — паротяг!

Та зрозуміли ми в клятьбі знущань,
що кличі ті зросли з кривавих дупел,
що свій ми витовкли ентузіазм
з полатаних животрепетних гасел.

І вірили, що в батьківській Елладі
залопотить колись свободи стяг.
Заприсяглись на щирому ковадлі
в одне іти — на вітчизняний змаг.

* * *

Ми своєю вітчизну малювали вдень по стінах
І Тарасове читали слово вніч під стіни,
Образи святих ліпили вдень по стінах,
Навіть культ створили ми про стіни.

Нам вітчизну роздирали з стін,
Слово Кобзаря бешкетили під стіни,
Образи святих знімали геть із стін,
Нам лишили тільки голі стіни.

А

Ми калинову посадим Україну
На грудді шевченківської думи.
Воскреснем святих, розбивши древні труни,
Знов почуєм ту пісенність солов'їну —
Між чотирьох стін.

НА ПОКЛИК СУРМ

На поклик сурм шикуйся, юний друже,
В ряди ставай, вантаж свій хрест!
Готуйся до борби, майбутній муже,
Бо прийде незабаром месть.

Абищиць не бери в далекі путі,
Але хоробрість і горіння.
Ламай тюремні диби й руки скуті,
Подайся в кабалу терпіння.

Пласти — твої, й неба, моря, а ти гартуйсь,
Уже просурмлено зорю!
Тобі у світ нести батьків надію
І викути для світу Україну.

Ти не міняй терори за зневіру,
Не крийсь від неминучості боїв.
Однак тобі за символ шлях перемоги,
Любові, братерства, свободи днів.

* * *

*Забудьмо, що він існував,
не робім його відповідальним за
наші особисті проблеми.*

Юрій Тарнавський

Де той бродяга босоногий,
 що по озері ходив,
що друга вислав на дніпровські гори?
 Де той рибалка веслоногий,
 що всі верші наповнив, —
що в заповіт лишив наругу для народу?

Його нема,
бо поломали йому ноги,
 поховали його в логви.
А він збудившись встав і щез.

І ми забули, що бродяга існував,
 бо він забравшись забув,
 що існував, існує й існуватиме
 великий антів обраний народ!

Ярославу Добошеві

*Я хотів би, щоб ця книжка
була для тебе хоч на мить
хусткою Вероніки на хресній
дорозі*

Ігор Калинець

Заки їй перед обличчям станув,
її з розп'яття заки було знято,
вона спитала —

Сину мій, ліма савахтані?
А син конав їй по правиці
— та! —

не здолавши зову перегін,
дививсь, як жеребили у двадцятім віці
кунтуш розп'ятої Русь-України.

Дивився — і не вірив,
що розквітла на згрозеній долоні
Яреми голуба троянда.

І вірить не хотілось
в довбушевій славі й власному спокою,
що вод гіркавих досить напились
стриножені копита степу вороних
й стривожені вирозумілі очі
прабатьків.

О друже мій, по мислі мо'єдиний,
ми до безтями знали всі в тобі,
що кожний може стать Богданом,
коли настане слухний час.
Та я таки благословляю
твій гнівний почин виклятий
в моїх спотворених народу сподіваннях
і лебединих згрозеннях століть.

ВІКОПОМНЕ ЗОДЧЕСТВО

*Чуєш у собі поклик поезії,
але хто навчить тебе її чаро-
дійницьких тайн? Собор оцей?*
»Собор« — Олесь Гончар

У сусідній кімнаті будували церкву
— будували —
потім залишили кімнату
— залишили —
а в ній — церкву.
І пішли до церкви.
Незадовго вернулись до кімнати
і стали міряти кімнату.

Потім стали мірятись,
а міри не стало.

Були цегли, архітекти, попи і віра —
не було віри.
Ні, були цегли, архітекти, попи і віра, —
не було поезії.

Була поезія —!—

а мо' попам не стало цегол, віри архітектам —
а мо' попам не стало віри, цегол архітектам —
а може,
а може церкви не було, землі, ні зодчества
ні божества.

Лжеш — були чубаті українці.

Були ми, попи і цегли, віра й архітекти —
архітекти й цегли, віра і попи —
цегли й віра, архітекти і попи —

й була поезія,
а з нею —
ми.

ДО ВІЧНИХ БЕРЕГІВ З ТРИВОЖНИХ ОСТРОВІВ

*Без кінця до тебе в мріях лину я, —
це тому, Італіє, мабуть,
що мені здається Україною,
а її ж ніколи не забудь*

Олесь Доріченко

Коли не грози в полі обминуті —
В очах відчаю віру бережи, —
Тобі в ім'я буття благословляти
Нових світів космічні береги.

Встає з всесвітніх болів перехрестя,
І жовчий крик — тобі дороговказ.
Ні, світе мій, одне лиш світонеб'я
Дає людині щодоби альмаз.

І за альмаз стаєш щодня Спартаком
За те, що два хотів зірвать Сонця —
Стаєш — людино! — коло мурів Рима,
Жертвуючи небам землі серця.

Коли не грози в полі обминуті
І доробитись світових огуд —
В чужому гетто вольне Сонце зняти
Навчись хочай на вражу не забудь.

Я без кінця благословлятиму дороги,
Які ведуть до Вічних Берегів,
Які до тебе, вічна Україно,
Ведуть мене з тривожних островів.

ГІТАРИ БІЛОЇ НОЧІ

Зупинився сад — рожево голубіє
і тихо лізе на рожен до колодязів неб.
В саду ізвечора говорять півсловами,
і яблуні, і вишні — марева століть.
Це дивно, сад ізвечора спостерігає,
і першу зустріч, і палке прощання.
І так літами завше сад ховає
зеленим своїм оком яблука червоні,
коли знадлиий місяць кадик напускає.

Зупинився сад — й обняв столітні очі,
і десь незгибне дно Дніпра заснуло —
нерозвержене.
І хто б подумав,
що в саду спочила вся минувшиність
у надвечір'ю прийшлого століття?
Зупинився сад! Десь за плотами гатять греблю, —
там хочуть яблуні втопить.
В саду незлобно і щасливо
приснились дівчині оті —
ті материнські благородні руки
і хліб насущний на столі.

Згасає сад і яблук незаснулі острови.
Вчувається Америка, і Африка гуде,
боги Олімпу зняли корогви.
Та виринає з дніпрового саду
з виднокружжям при стерні ковчег.
Вишневий саде вікопомний,
твій підборідний ремінь зайвий вже мені,
бо я гітарою пробуджуюсь
у білій ночі дніпровій.

СЛОВО ПРО МАТІР

Ти розкажи мені передусім про матір,
потім говоритимеш про себе.
Як із нею, виросли сини,
а довго будуть жити?

Мама довго бідували.
В сорок третім батько відійшли,
довгих три жили в землянці роки,
там Петрусь найперш по батькові пішов,
нашого Михася
на пустирі знайдена граната
розірвала.
Мати . . .
мама довго бідували.

Ти розкажи мені передусім про матір.

Мама довго бідували,
прожили ще у землянці рік.
Думали перенестись напровесні до дядька Василя,
потім в листопаді . . .
мама довго бідували.

Ти розкажи мені передусім про матір.

Мама,
матуся . . . десь під зиму . . . вмерли.
Любий, мама довго бідували.

БЛАГОВІЩЕННЯ

В колгоспі нині не робилось,
десь забастовщились на зміну.
Лише жінки в буряковинню
спідлоба сочили мужів.
В колгоспі нині не робилось,
бо ще ковдобин не засипано
з кривавих днів війни.

В той вечір,
коли заслужені герої вітчизняні
про бога Леніна забули,
коли з доярками заходились у річ,
в той вечір — не світили ліхтарі.
З колгоспу дівчина верталась —
ішла тропою. Тихий крок
позаду неї посувавсь.
Нікого — лиш червономісячна
грайливість калабані.
Позаду щось шубовснуло в калюжу.
Знічев'я спалахнули ліхтарі,
ніч стала плином молочним —
і стали сонми всіх заплав космічних
говорить про світло божеське.

— Радуйся, всеблагодатна,
з тобою мій господь!
Ти бо знайшла пречисту ласку в нього.
Ось ти зачнеш у лоні сина й, вродивши його,
даси йому ім'я Сотер.
Він буде сином всеблагого.
Господь йому престіл дасть Володимира,
отця свого, — і царюватиме

він в домі Кия.

Ірина — на ім'я тобі віднині,

бо принесеш на землю мир.

Я — ангел твій, тілохранитель,
всевишнього післанець.

— Як це станеться воно,

коли не знаю навіть мужа,

коли й не до батьків моїх старости заходили?

— Дух святий зійде в твоє дівоче лоно,

насінням чоловічим буде Слово,

свідощами великих днів змагань

твої пологи будуть.

— Я служниця господня,

нехай із мене станеться по слову твоєму.

І ангел відійшов від неї.

І ліхтарі колгоспу замовчали.

Зачала сина та,

що в буряках на молодих

не споглядала парубків.

Нікого —

і прийшлий, і потомний вік

стиснула кулячками

об юну грудь свою.

МОЇМ ДРУЗЯМ

*Миколі Вінграновському
Світлані Йовенко*

Ми слухали у вашому остиглім небі,
як зупинялись степові вітри, —
як до сузір в космічному літали щемі
іще не зрубані буттям ліси.

Ви показали сад у дніпровій пожежі
й останній міст, що мчав у далині,
там де відстелились дереводумні межі
повік в неопалимій купині.

Перед дорогою на тихім космодромі
стояло дерево в пільмі століть,
усе розвержене й наготові —
замислене у всесвіту зеніт.

Ви просинаєтеся деревом, Миколо,
коли воно Світлані — мрій двійник.
Ви не дивуйтеся, друзі, що заборолом
воно стоїть життю на переклик!

МОРЯЧИНІ З ДЮНКЕРКА

Відшуміло небо,
на віру морю давши гул і грозу.
В далині зітхнув гудком звозчілий порт,
задер ногами грізний морячина,
востанне чуючи морський рефрен.

А в морячини у хатині
вершей одинадцять,
а в морячини того в скрині
чубів гей дванадцять!

Як Дюнкерка здобувалось,
пращур морячини
з хлопцями Богдана
герць звів на помості —
та й найманцем в гості.

Відшуміло небо,
триста літ зітхало.
І, стиснувши стерно,
знов мов грім зітхнуло.

НЕВІДОМОМУ

Ніколи б не подумав,
що помер ти в день своїх двадцяти літ,
упоений відчаю медом
і серцем колотим на бунту кистях.

Ти пригадай собі —
душа твоя терзалась
мегатоннами елладських сліз,
неначеб зелень вирл твоїх
багрянчила безмозкий океан,
вибльовуючи водорості життя.

Ти пригадай собі —
довжезні береги, упоєні тиранськими блювками,
де в хвилях соловецьких зорі зупинялись,
скривавлені забутими шляхами,
там, де в скойках шуміли нездоланних
самостійності — безпросипу — зови.

Ти пригадай собі,
коли людиною вступився ти людині
у день твоїх двадцяти,
леле,
літ.

* * *

Плакав і сміявся,
цураючись — за інших.
Гороїживсь і боровсь — за справи інших.
Говорив і уподібнював
себе — до інших.
Аж одного дня полюбив словами інших —
інших
і родив дітей як
інші, —
радів він раєм, що його
вони зішлють для інших.
І врешті вмер безгласно так як інші.
Згодом поховали,
заспівали пам'ять вічну
не як іншим.

Кажуть,
тут кінчається повість
про того чоловіка,
що по-своєму любив
Україну.

* * *

Долоніє вечір на моїх плечах.
На плечах твоїх мої долоні.
І здається, що в мечях
дичиніють запорозькі коні.

Долиніє вечір на твоїх плечах.
На вустах твоїх мої тополі.
І здавалось, що печаль
на моїй стривоженій долоні.

Даленіє дамба на морським постою,
де спинилось дерево і прах.
Ні, це тільки знайда край порога
протяга народу жах.

ПЕРЕТРИВОГА

(пародія)

Й. Р.

І ти кружляв, раб, без основ,
і нотки рвав ілюзій
у ритм крикливих днів,
років, десятиліть, і знов
благословляв людей багатогранніх,
що ідеал зрівняли сну.

Перекупна ти думка,
осквернений стопою плай,
зір дляве шелестіння,
епохи хворої квиління.
Тобі невже би п'єдестал?

Ти власні пориви плекав в собі,
рамці снував утопій
на тихі і тривожні сни,
однак, повільно лізли ночі, —
зачасто марились тобі раби.
Ти бачив,

як вмирав садист,
у власній стогнучи знемозі?
Ти бачив,

як палав буддист?
Ти чув
мордовські крики таборів?

Садист, герой і грати . . .
Тобі ж хотілось, леле, жити —
не вмирати!

Роки минали, й роси проквітли,

упавши горілиць у трави,
гортав час продане життя,
колишню певність незбориму,
сконтужену тривогою буття,
чорнозему та рідна грудка
розкришилась в твоїх руках.

Чому у вчинках всіх своїх
ти руки простягав бездомним?
Скажи, жебраче марних мрій,
а чи прискориш ти світанок,
чи вмиєш отак гаком,
зашивши власні варги на палу.

ПУСТІТЬ МЕНЕ

Пустіть мене у поле плакати
над пустоцвітом марних жертв.
Пустіть мене у небо шлякати —
друзів пожерла круговерть.

А ні, то —

перестаньте мертвих убивати.
Ой, не кричіть, лишіть волати,
якщо бажаєте іще чувати
і сподіватись не вмирати.

Вони усе бо всюди чують,
на них рости не встиг вже трава.
Там, де лягли вони, де вої снують,
слідів не вкриє вже людська тропа.

Пустіть мене у поле плакати
над живоцвітом юних жертв.
Пустіть мене у вічність шлякати —
моїх друзів зустріла нагла смерть.

НА ПРИВАЛІ

Салют тобі, країно степових вітрів,
Як на привалі знов алярм і виклик сурм.
Салют, як стугонить тропа шалених днів,
Коли з окопів рветься щосекунди штурм.

Салют тобі, повстанцю вікових лісів,
Жорстоким і м'ятежним будь, ран не лічи.
Салют тобі, що двічі умирати вспів,
Коли вогні настільні вергали смерчі.

Салют тобі, позір! — прощай! — вогонь! — спочинь!
У далині безлунний постріл, знов алярм.
Салют тобі, повернемось — у вічність линь! —
Як впаде з вражих рук обкурений плацдарм.

ТАК БУДЕ ВСЕ

Так буде все, як то було у їхньому поході.
Наступали, зустрічавши серед ночі день.
Так буде все, як на останній фронтовій підводі
Відступали, власну душу силь розбивши впень.

Так буде все, на рідних перелогах
Вкопаються оп'ять чужі фронти.

.....
.....

Так буде все,

.....

Так буде все,

.....

(вибух, послідній постріл нагана, тиша)

У ХОРОШИЙ ШЕВЧЕНКІВ СЛІД СТУПАЮЧИ

алюїзію кротецу

(поема)

Ми подивилися на жінку,
що не із того континенту,
де яблуні цвітуть на славу
адамових рук.

Жінка зривала не світу того недоспіле ще небо,
мов недоспілих
опівнічних яблук.

Ми подивилися на жінку, що зривала
первородного яблука.

Біля неї дитя, мале, обдерте, нас спитало:

— Чого ви, люди, стали промишляти?

Чого обличчя ваші врилися в неба?

Люди стали яблука зривати, — і подивилися
на жінку,

що зривала первородного яблука,
а біля неї тридцятилітній чоловік
столітні руки ізнімав:

— Люди, гляньте в небо.

Стікає небо дикими небами.

Давай, купім широке небо

із грозовими яблуками півстоліть,
з такими кетягами вічної звитяги,
як от твої, о небо, плечі без одваги.

Люди, гляньте,

стають мости, уставлені — пречисті —
і роздирають даль морів півчорноморських.

Людська рука прощає корабля.

На палубі можливості — слов'янський

едельвейс.

Едельвейс, едельвейс,
мов Соняшник, мов Сонце України,
скажи мені, з якої країни

пливеш по брижах тимчасових.
Едельвейс, глянь,
он тимчасовістю Славута вносить груди, —
он тридцять сім грудей за мільйон ренегатів...
І не одних — дівочих, материнських сліз
тобі, Дніпро, в одному кіловаті.

Учора гави над Парижем
енциклопедію читали — ім'я Шевченка відшукали,
та за три франки пропили
з столітніх вирл блакитні сльози.

Учора —
з Утрехта коні шароварські
Париж мостами зустрічали,
де розлилось — не знать за що — широке крові
вольне море.
(Сьогодні екзотичний у Лютесі полустанок —
Сквер Шевченка).

Тобі, кобзарю, не хотілось може й вірить,
що вірони витатимуть над Сеною колись.
Сьогодні ,бач, прийшли до тебе
шароварські коні —
китицю тобі із Роттердама святого слова принесли.
Сьогодні, бач, три лірники прийшли до тебе —
те небо синє розкопати з грозовими яблуками
півстоліть,
згасити силою знемоги
те первородне яблуко червоне.

І заgrimіли зорі,
і білолиций півнем став,
як вашінгтонське груддя посадили стягом

на першім місяці твоїм.
Об Тихе Море плеще п'ятдесят зірок,
і кожна з них — історій соняшник.
Навози штучні привезли
з землі святої —

Тараса з Вашінгтона.

На Тихім Морі білолицім
уверчили вкраїнського Арона жезл.
Тоді зійшов із п'єдесталу
святий Арон у Вашінгтоні.
Гриміли зорі в Едмонтоні,
Мойсей Іванович прощавсь
на Гор-горі з жерцем Ароном,
щоб в Вінніпезі пісню слави
заграти гуслами Міріями.

На Чернечій Горі,

о двадцятий мій віче,
блудяга причинний впливає — ах! — землю
святинь учорашнених, мертвих.
Майбуття знов учора прийшло —
днесь з плечей роздягає пісенність прокляту.

Ні, ніколи не витечуть води з Дніпра —
не розчавиться правди Чернеча Гора!
Хай торгують землею, накоченим гноєм,
хай знімають хрести, хай ревуть молоти, —
ні!

ніколи куклу проклятого людства
у божественні висі враги вознесуть!

.
Виростають живі покоління на святому роздоллю —
їх по сомнах впізнаєш ти в гулі громів,
як уклінуться зойки у зоряні рани.

Ми люди не ганьби та слави шарлатанів —
ми з тих для нас чужин, що іншим — рідне поле.
Ми знову ті сини одного племені святого,
з якого сам пророк наш — з мнимого народу.

Тарасе, злинь ізнову в радгоспи вкраїнські,
може — воістину — тебе на ніч візьмуть.
І вийдеш ти, — і глянеш на ті села,
що укайданила фальшива гадь.
Голь нещадима!
Роздерті груди, руки продають, а голови
в ровах ровами полягали.

.

О ні, ні не судитимеш себе, поете,
не на своїй британській царині!
Прийшли до тебе ми сьогодні
сказати слово повне гордості:
— Ніколи не витечуть з Славути води
так, як ніколи не висохне блакитне небо.
Поете, жити в передсмертній грозі —
це зустрічати наново життя!

Увечорі ховали Воронова,
колгоспу голову.

»Тучи медленно, как возлюбленные,
Над тобой проплывут рассеянно«.
Отак Івана поховали.

Шевченко з трауром ішов,
і колобродило над пароплавом вечора:
»Жизнь тебе отдает все лучшее,
День встает обновленной сказкой«.
Судилось знати не по-здешньому.
Та на майдані — пусто, бюст чи статуя? —

щось схоже на Шевченка.
Сам не впізнав Григорович себе.
Та прочитав він на плиті омшлій:
»Шевченко учора — Шевченко сьогодні«.
Закрапало і зринуло.
Страдально поглянув Тарас на Тараса:
— Сердешний мій друже, і ти без покрівлі!
Пристав до Тараса обдертий хлопчина:
— Скажіть, дядя, дід ваш чи батько?
Тарас подивився старими очима,
впізнав ненароджену свою дитину,
спитав у дитини наймення:
— В селі мене звуть Григоровича сином.

Отверзайте, пророки, безвіддя святої Еллади,
дочекались ми Сонячних знову ночей ще не
прийшлої
днини!
В далині каравела »Шевченко« манить набережну...

Так, це ти — ти вигнанство!
Ти мадонна усесвіту!

Буруниш моря божественною кров'ю —
булану позолоть на синім тротуарі льосу!
І це не суєта, що многошумно стогін очі рве до бою,
бо подивилися неба, як по-жіночому
вродлива жінка
усміхається Шевченку.

Отверзайте, люди,
пришестя друге у Дніпро вступило,
надвое розділило його води.
Андрій з Ароном та Мойсеєм

благословлять знов сині гори.
Золотих бань — живуче руно!
Святий престіл — жертвоприношення.
Приходять люди — і цілують ноги
святого кобзаря народу.
Цілують руки —
він бо народ: народ в народі.
Народу — бог, а богу — Бог!
Народ створив в городі гóрод
та одчинив тривоги льох!
У трьох хвиликах ціла ера
вина святого напилась —
пішла по дошці біла крейда:
 епоха зброї жизняна!
 Клонися, небо!
 — небеса!
 небес земля!

Відкупорено пляшку, що в ній
 вся лягла океанність нових магелланів,
і знайдено в ній закупорений острів
потомних віків.

Ніхто б не подумав, що в тім океані
нововселився римських мордерств
нині півсвятий Тібр, і що в Вічному Місті
воздвижено в вічність мости.

У хороший Шевченків сьогодні
 ступаючи слід,
 народились Буття близнюки.
Орда хотіла вбити матір за пологи,
але в вовчиці вклалось материнство.
І там Тарасова зустрілась доля
запаперована у сургучевім вирoku:
одному виколено очі громом,

щоб не узнав гідкого материнства,
а другому украдено святую мову,
щоб не віддячивсь словом
мачусі своїй.

І там Тарасові відтято ногу,
і там Тарасові надано світ!
Скрижаль історій зринула небами,
мов ста сучасності живої голубами.

Відкупорено пляшку, що в ній споруджено
Шевченку пам'ятник
на місце статуї цареві Романову.
Колись коло Тараса пресвятого
одного Айзенгауера іздвигнуть з папою
одним

в святині київській,
бо за життя знебулі прочитали:

»Я не помню вкуснее
солдатского хлеба,
Что нам дали тогда
за работу и песни«.

Колись Шевченка на святому рифі
положать буйні дніпрові вітри —
і там, де кров спочила через Відень,
Тарас спочине в узголов'ю праведних отців.
Прийом ісправлять неофіти
п'янливим нектаром стеблини волі:
в стеблину злине Пан новий — тарганити святині.

У тирлі баговиння сорок днів — і розстріл:
нові і все нові черстві закони —
за кражу, за війну — і чесність людську —
щоб сучу кров пролити просим,
Христе, — на тобі проклін!

Такими
триста-розп'ятими байстрятами
будуть на Боричневому шляху взивати
святі-премудрі неофіти ер нових
нового бога, істукана.

В далекий вирій без озброї
снує про древне невмолима тінь світання —
нові ножі енгармонійні
до сходу кують захід дня.
Стежиною степ розповнівся —
байдак узмор'я ранить дробом —
тополя далиною мріє —
благословить Тараса мати
рукою світлою як день.

Блаженна мати кожного предтечі,
що вивела народ на правди горизонти
у безнадійних сторонах!
Сама в країні ночі набавній
з чужою тінню під вітрами
всміхається життю Єдина.
Її життя бо кличе до відради.
О люди, перший день це материнства,
вже завтра не числитимуться з ним.

Ти — життя поміркованих буднів
людської великої путі.
Ти — самотність,
озброєна вітчизнами неvigнаних світів.
Про тебе, мамо, говорилося —
в тобі був крик — у лоні грозівім.
Тарас твій вибіг на поріг,
стиснувши крик свій кулачками,

що шкіру й нерви роздирав.
І крик не вирвався із рук —
умер стражденним самогубством.
Його поховав восьмилітній Тарас
у будяках своєї самотності.
Та завжди пожадливо по вечорах
він незлопам'ятно й позірно його взивав —
о слово вічноюне на шляху правдивім —
тобі пуття, сусідне бездоріжжю,
полога жизнь,
десниця працелюбна й потаємна правота.
Любити край свій — слово — це не злочин,
для нас життя — світані чин!

.

Ми приходили, Ароне, всі до тебе
українськими шансами — кременем волі.
Днесь тобі як учора співаєм:
— Здрастуй, Тарасе, сьогодні!
Як тобі ізложить благу дань пресвяту!
Даруй, брате і батьку, не знаємо ми,
не знають жінки, матері та всезнайки.
Ми приходим до тебе з безвіддя,
з далекої вольності путі.

Нехай прославлені ті ноги будуть,
які дались рукам покорою сповненням —
нехай узавждена душа та буде,
котра за лжу міняла правду пресвяту.
Нехай боги убоготворять божество людське,
що з висоти слов'янських едельвейсів
зійшло в зубожілі долини передсмертя,
щоб, перебрівши житні перехрестя,
ізлинути в зеніти Сонячних галактик,

де національність міжнародного взивання —
в одній молекулі людської доброти.

Нехай з гробів насильства всі встають,
хто завтра братові подасть десницю
і за шляхетне братерство кого розп'ято,
за істину людську і Сонце днів.

Хай воскресить земля ще раз
ще не загиблого борця свобод,
що давсь розп'ятись в рідному народі
за те, що наш прийняв святий обряд
і право звать себе вкраїнцем.

.
Завжди кряжі обріїв трубних —
у пшеницях розсвінулось щось житне.
Встають плугатарі
і дивляться в безмежжя,
як в колосі пшеничного світання
ледь прокидається шевченківська доба.

Оспала осоружність мнимої планети
нові святі закони прийняла:
з пшеничних нив — житній хліб,
з дороги в вічність — безвість днів,
з розстреленого чаду — небу гімн.
Встають з морів плугатарі нові,
розбиті судна безвідплатних стерн
хрестять водами твердшими за камінь
і точуть камені твердіші від мордерств.

Тихцем — орлиним зльотом над чорноземом
обімліває зоряна червона вись,
а вже на небі, коло Оріона,

новий рождається слов'янський сонм —
у весь відкритий космос нашого століття
нових вогнів
свята Тарасова дорога.

Як вийдеш, друже, зоряної ночі
Чумацький зустрічати вічний шлях,
то глянь на зов Тарасової Путі,
що нагапована зірками людства:
»О світе — здрастуй, світе —
шевченківська доба!«

* * *

рукодумно плече обняла
це ви мамо!

це ви мамо?
підоплічно плече обняла

.....

а ваші зуби вже обковані
людською мудрістю сучасних ер?
Зловмисно світ узділи ваші руки
ганьба вас вивела не мати

.....

наложили ой безбатченства наручники
всує бо стрілять в упор душі
нам таки за світ було не розпинатися
не обнявши ненчиних колін

цитьте

пожолобився позачерговий тиші грюк
ним кидають холостим богам плавки
з порубаних — до ніг — безбронних рук
бо із дахів стікає нежить неба
бо їх дахів зняли буття антени

наложіть мені хоч ніч повії коло церкви
щоб не бачив кам'яних бабів
з степів південноукраїнських
я
в двадцятий раз шляку рожденний
я

●

треба бути на твоєму морі
на твоєму морі треба бути
щоб у шквалах стати якором в тобі
щоб в тобі у шквалах стати якором бездоння
якором
з вимогами і правом
кренитися до тебе до твоїх безбережних уст

треба вітру звітним вітрилам
як потрібно пташки крилам донного узнеб'я
треба нам уцінки за безвустий дотик
кисті двадцятисолітньої твоєї
мій альбатросе вікопомний
треба
мій безберегий
стриножений і необ'їжджений тамбережний
слов'янський коню

●

уяви собі де перше покладу свої уста
не на твої спрагли губи
не на твої смагли груди
не на твої білі руки
не на твої прілі плечі
не на твої зелені очі

.....
уяви собі що перше покладу свої вуста
там

звідки вийде наш син
якого не даси а подаруєш мені

.....

на то-то

●

вистачає тільки щоб ти таємно увійшла
в моє життя
вистачає щоб ти нікого не обідила
і не покривдила нікого

дальше це залишиться тільки поміж нами
бо тепер чи пізніше наші руки розплетуться
так як дні від ночей
так як зорі від заплав
і за нашими очима
почнеться неймовірна тиша непочаття
без початку

●

що ж тобі з того вихру,
що колобродить під зорешливим небом?
що ж тобі з того дощу
що б'ється у вікно за яким спочили ми
що ж тобі з піску
що вихриться на опустілім пляжу
з моря
що клекотить і кличе в далеч
що тобі з того всього
коли я твою плоть хороню дикою тишиною
і
губами вигаданого союзу

.....
ранком принесли мені на сніданок
білу квітку,
котру бачив не пригадую де і коли
я її встромив в горнець
а вона подякувала за це своїми невблаганними
очима.

говорила вона мовою квітів
добре не розумів її бо тутешнім не був
бо мови амстердамських тюльпанів не знав
аж коли зів'яла квітка на третій день
я зрозумів що принесли мені на сніданок
білу квітку що була схожа
на твої білі руки на твої білі груди
на твої білі ноги на твої бліді губи,

.....
на тебе

●
було так звичайно
із самого початку сказати собі правду
замість оглядатися за собою
і вимінюватися письмами та одкритками
а це коли жили ми у сусідстві
і чули однакові годининопади

ми могли так написати собі
цілі нерозвержені томи
перестояти усякі перестої
переосмислити усякі перестороги
які тільки потурали лишнім сподіванням

ми могли
замінити десять років життя
одним днем безпрограшного кохання
ми могли й нездійсними знобити

ми могли лучше
із самого початку сказати
що в своїх сподіваннях кохались
ми

●

люблю тебе
коли розділене на проділ твоє волосся
коли воно у вітру дичиніє
всоте прокопиченим степом
тому що нагадує мені воно
правобережну і лівобережну україну
не через її історичну минулість
а через географічне положення

любитиму тебе повік
наколи завжди носитимеш на проділ
твое визбиране в степу волосся
інакше де подівся б неvigубний Дніпро

* * *

Ходімте в ліс, кохана, —
я покажу вам ліс,
де кожне дерево нагадує чарівний мій народ.
Ходімте там, де плавні,
де тихобережний рогіз
мені підшептує свавільну думу божевільних вод.

Пригадуєш? — качки летіли.
Вони несли під змореним крилом
останні на прощання вірності обійми
із тугою за батьківським селом.
Пригадуєш ти, подолянко,
як говорила в надвечірнім сумі? —
тут стільки спогадів і щирих у майбутнє мрій.

Ходімте в ліс, кохана,
я покажу вам ліс,
в дереводумний сонм вас проведу.

Я приходжу до тебе з ударами серця,
а їх гойно сьогодні, кохана.

Плекав тугу нарешті за вибуттям,
плекав тугу, допоки —

допоки діждався того дня,
коли лист получила ти з Львова.

Я вірив тоді,
що нарешті здійснилися мрії
про побут тобі на вітчизні селі.

Я вірив, аж поки мені ти сама
це чудове для тебе письмо прочитала.

Пише він з технікуму —
каблучку купив, тільки жду
на твій приїзд.

До літа — півроку, а там через
рік
поберемось навіки обоє.

І не слухала ти, коли всоте казав —
почекай трохи, може колись
заживем в Україні обоє.

І не слухала ти,
а це тільки тому, що він там в Україні,
а це тільки тому, що я ні.

●

Ти поражуй.

Ми шість разів стрічалися. Раз пізньої весни, раз літом, раз восени, узимку разів два — й заново раз напровесні. Кожна стріча видавалася, якщо не вічністю, то добре зажилим у коханні днем. Удвоє пробували шість хороших днів докрилити до сьомого, аби був тиждень.

Уперше я в твоїх зіницях побачив новість. І був вечір, і був ранок — день перший.

Удруге ти в моїх устах знайшла те, що я в твоєму серці нині загубив. І був вечір, і був ранок — день другий.

Утретє я з твоїх долонь зірвав чотирьохтижневу тугу. І був вечір, і був ранок — день третій.

Учетверте ти обтерла своїм бобровим рукавом мою першу рану, запрягнувши вивести із себе хороше дике плем'я. І був вечір, і був ранок — день четвертий.

Уп'яте для кохання часу було мало, зате багато говорили про вірність і сім'ю. І був вечір, і був ранок — день п'ятий.

Ушосте, саме у велику п'ятницю, закінчилося те, що навіки почалося було між нами. Твої слова минули, мої — лишилися такими, якими твої були чи будуть ще для інших. І був вечір, і був ранок — день шостий.

Усьоме . . . сьомого й не буде, бо так вирішили вечір і ранок, — бо наше кохання спочило сьомого дня від усього, що минуло, від усього, що замертво почало передоручатися тільки в свіжих споминах.

●

Допризовні будні. Тривожитися ніпочому. Візьму з собою правовірне презирство до тебе. У кошарі понівечу назавжди свої поневіряння. У передопераційні будні проклинатиму день твого народження. В окопах ждатиму на ворога, мов на тебе. Знущатимуся над полоненими так, як ти знущалася над моєю щирістю. Добиватиму ранених так, як ти безсумлінно добивала оті останні хвилини нашого єдиновладдя. Кожний твій цілунок згадуватиму залпом.

Допризовні будні. Вони інколи видаються несамовитими, коли подумати, що може колись в облозі твого міста зустріну тебе серед ворожого тилу. І тоді пощади не буде для твоїх одноратників. Останній набій волітиму таки вистрільнуть собі у скроню, ніж згвальтувати твою хорошу українську вроду, поцілувавши востаннє чорну твою фуфайку. Але ти і червоною китайкою не закриєш мої розплющені у прийшлу вічність очі.

●

Ми пливемо. Ні, радше ти пливеш, і я пливу. Лиш п'ятиокеанний позіх вечора передрішає передранішній, висказаний болями, урожай розлуки. Лиш мої вминуті сльози перезнайомлюють застрашні незбудні тиші. Лиш перезріла мить перезнімає незвіданістю здаленілі заворожені мовчання. І тільки переорана тобою позавтр'ям тимчасовість перемежує пересланий тобою незлопомний привіт. І тільки перероджене перевесло перебродить нове побачення вірності із зрадою.

І коли причалиш біля мене в закількарічній гавані, то не говори до мене матірньою мовою, а есперанто новосільного союзу. Бо я ненавиджу мову, яка зіграла в нічию наше неповторне кохання. Бо будь-нікому невдогад, чи твої прокляті ноги оббезземелені — чи мої блаженні крила оббезкрилені. Бо ми тільки обое знаємо, що наші торішні руки дорожчі за наше дешеве народження і прийдешнє вистраждане, зажахане оглядання за собою.

●

Ти мабуть тепер іронічно згадуєш, як зосліпу вірили, коли б нічийне підвіконня упала зоря, яка біля зірки твого щастя, що буде знак, що згасло наше те кохання.

В тому живе напівправда. По-перше, в нічийне не могла упасти. По-друге, воно не згасло, а поволі день за днем згасало, щоб погастити на костирі пекельними муками.

Правда тільки в тому, що воно менш-більш мало статися.

Кохання тоді згасло, коли на костирі я віддав дух, замінивши любов у ненависть, яка зрештою почалася тоді, коли ти казала, що Україна для тебе повія серед дороги, жінка, що за себе не дбає.

Кажуть, що інколи й ненависть народжується від любови. Кажуть ще — тільки справжнє раз в житті кохається, як тільки раз в житті народжується і вмирається. Кажуть, що людині одна тільки зоря призначена.

●

Невдогад мені, як ти мене передше кликала. Відай, якимсь іменем із скитського народу чи — взагалі — хліборобного. Найпередумовнішим до мого тебе-знавства було те, що я для тебе був з полянського племені (чи радше походив). У полян, якщо не знаєш, мужі по-законному вибирали своїх жінок. Поляни жили миром і любов'ю до інших. Здається, моє ім'я таки народилось від любові та миру.

Ти, напевно, кликала мене полянським іменем. Нема сумніву, бо моє давнє прізвище — з полтавського роду. Але тепер назви мене Леонідом, бо на полі твоєї життя таки останнім буду. У мене новий прадід. Він у Тернопілях в останньому подиху знав, що виведе мене мати на світ у Тернополі.

●

Донедавна ти називала мене своїм океанним коханням, коли я до тебе приїздив ділитись вечором і ранком. Перегодом ти приїхала до мене і назвала мене людиною. Тепер, коли між нами тільки споловілий спогад, ми себе назвали неприпинним тимчасов'ям.

І коли між тобою й мною все скінчилось, то зовсім не означає, що між мною й тобою догадливий кінець. І коли віддзвеніли наші поспілі любовці, то сторицею відшкодуєш цей перший твій цілунок під серпневою яблунею. А я каятимуся тисячоліттями, що моя найбільша понині любов почалася первородним пороком кохання. А може й єдине, що залишилося за нами, — наше спільне подільське походження.

●

Згроженої днини стояв травневий літній парк. Його єдиного у місті зовуть парком. Там днюють і но-чують закохані на зелених лавках.

У парку, що дереводумно стояв, згроженої днини я сидів. На краю лавки сиділа незнайома. Без імені. Без меншбільшого віку. Лиш її мовчання говорило про те, що я їй хотів сказати: »Прегарна незнайома чужиночко!«.

Ми ніколи на себе не подивилися, а дивилися на озеро з лебедями, на нескінчену стежку, яка гли-боко нас кликала кудись. Відай, у нас були ті самі турботи, ті самі сподівання, і тільки випадкова лавка могла принаймні їм товаришити.

Минулося. Опустіла лавка. Ми відійшли кожне у свою сторону. А на лавці, на якій ми не зрадили свого минулого, сиділо їх — двоє.

Другого дня на тій лавці сиділи якісь молоді. Тре-тього — якісь інші. Четвертого — ще інші.

●

Ти на всечасність подарувала мені витишену хустиночку. Чорною була. Я тоді не знав, що тією хустиною розіб'єш упень мій нестигливий премудрості спокій. Так і настав день за твоїм порогом, а запізнілий вечір — за моїм. І хоч наші пороги переступлялись двадцятивесними стопами, підкованими єдиним у світі найбільшим коханням, твої пороги переступлятимуть нові й нові серпневі еталони, мої — жодна бурда чи хвойда.

Ти мені ніби подарувала чорну хустиночку. Не знаю тільки, чи на прощання чи на нове побачення, на незабудь чи на безвихідь. Найправдоподібніше вона говорить про те, що від мене навіки відбігла чи збігла бистрою водою переді мною. Не тривожуся, зрештою чорний колір на сьогодні модний — вельми.

Знаєш, кохана, я говорив тобі, що мій найблагородніший друг — Микола Вінграновський. Це зовсім не означає, що втративши тебе, я його загнав у недрузів. Знаю, що твій інтимний задушевний друг був Василь Симоненко.

Микола на смерть Василя написав чудову річ. Згадував і пригадав йому по найдовшій у світі дорозі, що жодного слова брехні, жодного грама підступства, підлості, хитрощів чи недовір'я, наклепів не було поміж ними, не було й не буде. Так і я чисто-сердо бажаю пам'яті твого друга, щоб для того, що лишилося поза нами, не було жодного слова брехні, жодного грама підступства, підлості, хитрощів чи недовір'я, наклепів не було поміж нами. А тільки — незрадлива пам'ять про одне семимісячне кохання. А тільки — пам'ять про нашого сина, якого мали ми спільно народити у Черкасах.

●

Не шкодую, що ми познайомилися у вічному місті. Болю тільки тим, що ми назвали наше кохання вічним на спомин про зустріч і місто. Справді є тільки одне місто на світі, де існує вічне кохання — Київ. Тому назвали його містом вічного кохання.

Не шкодую, що ми навіки попрощалися у столичному місті, осідку спільного ринку, де востаннє пробував доказати тобі, що ти й я невід'ємно призначені на спільне щастя. А шкодую тільки тому, що те склалося в тому місті, в якому десять країн вирішили спільно змагати до щастя. Та ще волію вічно таки без тебе жити й любити до безумства свою велику вітчизну, ніж спільно страждати з тобою й ганити її.

●

Пам'ятаєш? —

я завжди пам'ятатиму оте зниділе дерево, на якому жертвував себе, чекаючи тебе. Тут почалися твій пенелопин вірності стяг і моя одіссея, яка зараз у мене на негативах серпневої кольорової фотоплівки. Здається, у тебе позитиви. Вони тобі конечніші, ніж мені, бо лиш забування сили забирає, тільки пам'ять сили додає. Але — як пояснити тобі самоту нашого в садибі соняха, біля якого ти мала посадити першу весняну вербу? Може тільки тим, що сонях ще стоїть, а верба проіснувала в одному з моїх непрочитаних листів до тебе?

Я вирішив — сонях хай стоїть, а замість верби, посаджу велику яблуню на злопам'ятний спомин про твоє єхидне міжіснування у моїх сподіваннях.

РАКОВА

Собор —

в своїй тисячолітній й одноденній ноші.

Там вперше ми зустрілися з тобою.

Говорить, не говорили довго.

Навідався у тебе, що батьки із Ракової,

мої — із Тиляви Волоської,

це тільки через гору, верства, може дві . . .

а ми на відстані одного подиху

на чужині.

Ти говорила — краще нам колись

у Раковій, до Сянока гостинець там поблизу.

Ти говорила ще про вірність,

навіть про подружжя, хату і дітей . . .

Ракову.

Нині в Філядельфії живеш

і просиш ти мене похресним будь

закількаденному маленькому

Андрію.

●

тобі не будь тим океаном

що тисячоліттями рветься до берегів
і не долає їх

тобі не будь тим байдаком
з котрим можна відчалити у безвість
щоб ніколи не повернути голоблі
незбутності

тобі не будь тим вітрилом
що хуртовини роздирають
тим веслом що хвилі розбивають
ні якором що вири глитають

ти будь тим спогадом
що з безвісті вертає тільки спомином

МІЙ ЛЕБЕДИНИЙ СПІВ

I

Нехай це буде тільки між тобою й мною,
Лукавого народу світе мій! —
Ми для буття зродились з перебою,
І жити, і вмирати житні навісній!

Навіщо пісні людям для постою?
Навіщо пальми для розбитих крил? —
Я завжди був народові юрбою,
Коритись було треба завше сил.

В живій крові згустилась вічна рана,
Прощита звершенням тисячоліть.
Більмо на серце вклали, мов кажана,
Казали — ну, собі самому аколіт!

Нехай це буде тільки між тобою й мною,
Мій пелікане, щирий друже мій!
Я пив отруту з чаші віропою,
Хоча слащавим, кажуть, був напій.

Завмер живим, щоб вічно бути болем,
Щоб те, що сталося, завше знать далось,
Нехай я сам прозву себе спокоем,
Щоб тільки тишій зрадить не прийшлось!

II

Мій пелікане, друже мій єдиний,
Я за життя плачу народженням своїм . . .
І пропливуть ключем раненокрилим
Не журавлі, а пелікани в вирогін.

Прощай, мій пелікане, путь тобі щаслива!
Не завертай крила, хай дальше буде грім.
Я повернусь до тебе, хайби після зливи,
Щоб знову жить, ще заки прийде скін.

Нехай це буде тільки між тобою й мною,
Жорстокого життя народі мій!
Я кожний день горітиму тобою,
Щоб тільки жити, не приспати мрій!

ЗАВТРА АБО ПІСЛЯЗАВТРА

вітчизні

Я отруюсь твоїм прокляттям завтра,
Відкличу — ах! — народження своє.
Перероджуся з гнилі післязавтра —
І житиму новим буттям твоїм.

З М І С Т

	<i>Стор.</i>
Як не любить тебе	9
І це безвихідь — думати про небо	10
Засланцям у Мордовії	11
На вітчизняний змаг	12
Ми свою вітчизну малювали	14
На поклик сурм	15
Де той бродяга босоногий	16
Ярославу Добошеві	17
Вікопомне зодчество	18
До вічних берегів з тривожних островів	19
Гітари білої ночі	20
Слово про матір	21
Благовіщення	22
Моїм друзям	24
Морячині з Дюнкерка	25
Невідомому	26
Плакав і сміявся	27
Долоніє вечір	28
Перетривога	29
Пустить мене	31
На Привалі	32
Так буде все	33
У хороший шевченків слід ступаючи	35
рукодумно плече обняла	47
треба бути на твоєму морі	48
уяви собі	49
вистачає тільки	50
що ж тобі з того вихру	51

було так звичайно	52
люблю тебе	53
ходімте в ліс, кохана .	54
Я приходжу до тебе	55
Ти порахуй	52
Допризовні будні	57
Ми пливемо	58
Ти мабуть тепер іронічно згадуєш	59
Невдогад мені	60
Донедавна	61
Згрозової днини	62
Ти на всечасність подарувала	63
Знаєш	64
Не шкодую	65
Пам'ятаєш	66
Ракова	67
тобі не будь тим океаном	68
Мій лебединий спів	69
Завтра або після завтра	71

